

Ila barnehage
Trondheim eiendom

Vår saksbehandler
Thea Berg Lauvsnes

Vår ref.
17/23448/614 A10 &58
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

Dato
02.11.2017

Ila barnehage - tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. - varsel om pålegg

Miljøenheten gjennomførte 6. oktober 2017 tilsyn ved Ila barnehage. Formålet med tilsynet var å vurdere hvordan barnehagen ivaretar barnas fysiske miljø med hovedvekt på faktorer som påvirker inneklima (jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. av 01.12.1995).

1. Sammendrag

Ila barnehage holder til i et gammelt verneverdig bygg fra 1860. Det ble ved tilsynet avdekket utbredt problem med trekk fra vinduskarmen, mangler ved ventilasjon i enkelte rom og et rom med for dårlig belysning. Barnehagen har etablert et internkontrollsystem etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v., som også omfatter inneklima og renhold.

Det ble ved tilsynet avdekket tre avvik og gitt tre merknader.

- Avvik 1:** Enkelte rom er sannsynligvis ikke tilstrekkelig ventilert.
Avvik 2: Barnehagen har ikke tilfredsstillende temperaturforhold.
Avvik 3: Rom 310 har ikke tilfredsstillende belysning.

Vi vurderer at de påpekte avvikene ved barnehagen ikke er i samsvar med regelverket.

Frist for retting av avvik

Vi ber om skriftlig bekreftelse **innen 15.01.2018** på at avvikene er rettet.

2. Beskrivelse av Ila barnehage

Ila barnehage er en kommunal barnehage som tilhører enheten Ilabekken barnehager. Barnehagen holder til i en verneverdig bygning fra 1860, hvor det er barnehagedrift i tre etasjer. Hovedbygget har et påbygg på nordsiden fra anslagsvis 1989. Barnehagen hadde ved tilsynet i underkant av 70 barn.

3. Reviderte områder og funn

Tilsynet ble gjennomført som tematilsyn med hovedfokus på § 13 Rengjøring og vedlikehold og § 19 Inneklima og luftkvalitet, samt internkontrollrutiner for å ivareta disse forholdene.

Følgende forhold er vurdert ved tilsynet:

- Inneklima ved barnehagen, om det er registrert klager på inneklima og hvordan disse er behandlet
- Om inneklima er kartlagt ved målinger eller andre typer undersøkelser
- Om det er etablert rutiner i internkontrollsystemet for å sikre et godt inneklima og håndtering av eventuelle klager/problemer
- Type ventilasjonssystem og driftsrutiner
- Radonnivå
- Om det foreligger renholdsplan og det kan dokumenteres at denne følges
- Om renholdet oppleves som tilfredsstillende av brukerne
- Vedlikeholdsplan
- Fysiske forhold med betydning for inneklima, renhold og vedlikehold

Videre i denne rapporten vil vi omtale de forhold som barnehagen og/eller byggeier må følge opp.

Tilsynet ble gjennomført ved gransking av dokumenter, møte med relevante aktører, samt en befaringsavtale av lokalene.

Dokumentgrunnlag:

- Årshjul for systematisk arbeid med helse 2017
- Utfylte sjekklister barnas HMS
- Utfylt sjekklister ansattes HMS ("sjekklister alternativ II")
- Resultat fra radonmålinger gjennomført 2015
- Tilstandsanalyse 2014
- Trondheim eiendom rutiner for drift av bygg og ansvarsfordeling (Kvaliteket)
- Trondheim eiendoms rutiner for behandling av inneklimaklager (Kvaliteket)

Deltakere ved tilsynet

Monica Torsetnes, enhetsleder I labekken barnehager

Trine Letnes, avdelingsleder I la barnehage

Mia Hågenstad Selnes, prosjektleder vedlikehold, Trondheim eiendom

Frode Nevermo, områdeleder renhold, Trondheim eiendom (deler av tilsynet)

Anicet Batela-Mayela, renholdsoperatør, Trondheim eiendom (deler av tilsynet)

Thea Berg Lauvsnes, rådgiver, Miljøenheten

Rune Berg, rådgiver, Miljøenheten

3.1 Luftkvalitet

Avvik 1: Enkelte rom er sannsynligvis ikke tilstrekkelig ventilert.

Det må tas en gjennomgang av ventilasjonen på nevnte rom. Basert på funn fra gjennomgangen må det gjøres tiltak som sikrer at alle oppholdsrommene har tilluft og avtrekk/overstrømningsmuligheter som sikrer sirkulasjon av lufta og tilfredsstillende ventilasjon.

Avviket er hjemlet i forskriftens § 19 Inneklima/luftkvalitet.

Observasjon:

Ved tilsynet opplyste barnehagens ledelse at det ikke registrert klager på luftkvaliteten, og at forholdene oppleves ok. For en del år tilbake var det klager på tørr luft, men etter utbedringer med ventilasjonen ble problemet løst. Ved befaringen registrerte vi at flere rom tilsynelatende manglet ventilasjon ved at rommene bare har synlig tilluft, men ikke avtrekk.

Dette gjaldt:

- Garderober (rom 111, 112, 102) i første etasje. Videre var det vanskelig å observere tilluft på stellerom (rom 123).
- Toalett (rom 202 og 203) i andre etasje
- Atelier (rom 304b - bare tynn spalte under døra), stellerom (rom 305) og muligens toalett (rom 308) i tredje etasje.

Vi observerte at kjøkkenviften på loftet (tredje etasje) bare har kullfilter og ikke ordentlig avtrekk som trekker bort lufta.

Radonnivået ved barnehagen er målt, og er tilfredsstillende.

Vurdering:

Forskriftens § 19 krever at "Virksomheten skal ha tilfredsstillende inneklima, herunder luftkvalitet. Temperaturregulering og ventilasjon skal være tilpasset bruksområdet og årstidsvariasjoner.". Det forutsettes at barnehagen har *ventilasjon som sikrer tilfredsstillende luftkvalitet ved at*

a) ventilasjonen er tilpasset rommenes utforming, forutsatte bruk, forurensnings- og fuktbelastning

b) luftkvaliteten i bygningen er tilfredsstillende med hensyn til lukt

c) inneluften ikke inneholder forurensning i konsentrasjoner som kan gi helseskade eller irritasjon.

Vår vurdering er at de nevnte rommene ikke er tilfredsstillende ventilert, da rommene tilsynelatende bare har tilluft. Uten avtrekk eller overstrømningsmulighet vil man ikke få den nødvendige sirkulasjonen av lufta som skal til for å holde rommene tilfredsstillende ventilert. Da dette hovedsakelig er snakk om rom som enten fungerer som garderobe, stellerom eller toalett er det åpenbart behov for ventilasjon av rommene. I garderober tilfører våte og skitne klær og sko fukt og forurensninger til lufta. Høy luftfuktighet kan over tid føre til fuktproblemer i de aktuelle rommene, og gir også dårlige forutsetninger for tørking av klær. Videre kan fukten spre seg til nærliggende rom og bidra til dårlig inneklima. Dårlig inneklima kan føre til tretthet, konsentrasjonsvansker, hodepine, hudplager, irritasjon i øyne, nese og hals og forverring av allergi og overfølsomhet. På toalett og stellerom er tilstrekkelig ventilering også nødvendig mtp. forebygging av luktproblematikk.

Det må gjøres en gjennomgang av ventilasjonen i de nevnte rommene hvor det kontrolleres om rommene har både tilluft og avtrekk/overstrømning. Basert på denne gjennomgangen må det iverksettes tiltak som sikrer tilfredsstillende ventilasjon.

Da kjøkkenvifta i tredje etasje bare har kullfilter, er ikke dette kjøkkenet egnet til noe særlig dampgivende matlaging, da kullfilteret i liten grad fjerner fukt.

3.2 Temperaturregulering

Avvik 2: Barnehagen har ikke tilfredsstillende temperaturforhold.

Det må gjøres tiltak som sikrer tilfredsstillende temperaturforhold i barnas oppholdsareal.

Avviket er hjemlet i forskriftens § 19 Inneklima/luftkvalitet.

Observasjon

Ledelsen orienterte ved tilsynet om at det lenge har vært utfordringer knyttet til temperaturregulering ifm. trekk fra vinduene, spesielt på loftet (tredje etasje). Ved siste hovedvedlikehold (i 2015) ble det montert nye panelovner under vinduene i første etasje. I tillegg ble vinduer tettet. Dette førte ifølge barnehagen til en stor forbedring. Hele huset er generelt dårlig isolert, og barnehagen sliter med å holde temperaturen oppe når det er minusgrader og vind. Det har ifølge barnehageledelsen vært snakk om å etterisolere hele huset, noe som ikke ble gjennomført pga. kostnadene. Problemet er meldt til Trondheim eiendom siden forrige hovedvedlikehold. Barnehagen får dårlig resultat på inneklima på brukerundersøkelsen, og det handler i hovedsak om temperaturforholdene.

På befaringen kjente vi tydelig at det trakk betydelig ved de fleste vinduer i alle etasjene. Værholdene ved tilsynsdagen var ca 8 grader og svak vind. Det er ikke tydelig hvor det er gjennomført tetting av vinduene.

Vurdering

Basert på trekken som kunne observeres på tilsynet, er vi ikke i tvil om at det er vanskelig å opprettholde temperaturen når det er kaldt vinterstid. Kombinert med problematikken beskrevet av barnehageledelsen er det sannsynlig at temperaturforholdene i barnehagen ikke er tilfredsstillende. Romtemperaturen i barnehagen bør ligge mellom 20-24 grader vinterstid. Både for høy og for lav temperatur kan gi helse- og trivselsproblemer, og barn har dårligere evne til naturlig temperaturregulering enn voksne. Spesielt viktig er det at temperaturforholdene på småbarnsavdelingen hvor barna er mindre aktive og oppholder seg mye på gulvet er gode. Vi vurderer derfor at det må gjøres tiltak som sikrer tilfredsstillende temperaturforhold i barnas leke- og oppholdsareal.

Generelt i bygget er det sannsynlig at den "naturlige luftingen" som skjer pga. dårlig isolasjon kamuflerer dårlig ventilasjon. Ifm. med utbedring av temperaturforholdene må det derfor tas med i betraktning dersom det skal gjøres tiltak som tetter huset.

3.3. Belysning

Avvik 3: Rom 310 har ikke tilfredsstillende belysning.

Det må gjøres tiltak som bedrer belysningen. Det skal dokumenteres ved lysmålinger at belysningen er tilfredsstillende.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 20 Belysning.

Observasjon

Ved befaringen observerte vi at belysningen på rom 310, som tidligere var pauserom for personale, men nå er et vanlig lekerom/arbeidsrom for barna, var dårlig.

Vurdering

Belysningsstyrke og fordelingen over arbeidsfeltet og nærfeltet har stor betydning for hvor fort, sikkert og komfortabelt vi ser, oppfatter og utfører synsoppgaver. Det er svært sannsynlig at belysningen i rom 310 ikke tilfredsstiller krav i lyskulturs normer (NS-en 12464-1). Det må derfor gjøres tiltak og dokumenteres tilfredsstillende belysning i rommet.

3.4 Rengjøring og vedlikehold

Merknad 1: Det bør gjøres tiltak som forenkler renhold av gulvflater.

Merknad 2: Bruken av tepper og tekstiler i lokalene bør begrenses.

Observasjon

I samsvar med overordnede føringer fra rådmannen gjennomføres hovedrengjøring ved kommunale barnehager og skoler som periodisk renhold over året. Dette innebærer at flater over høyde 180cm skal rengjøres regelmessig (inkl. tak og faste installasjoner), damping av gardiner, vindusrengjøring og behandling av gulv. Miljøenheten er kjent med at Trondheim eiendom arbeider med innføring av et nytt system for registrering av dette, og det ble ved tilsynet opplyst at dette også var igangsatt ved Ila barnehage.

Ved tilsynet ble det opplyst av renholder at det er utfordrende å drive renhold på gulvet pga. at gulvbelegget er ujevnt. Det skyldes trolig at flaten under gulvbelegget er ujevn, ikke selve gulvbelegget. Observasjoner ved befaringen bekreftet forholdet, men samtidig var renholdet av gulvet tilfredsstillende.

På befaringen observerte vi en utstrakt bruk av gulvtepper i mange rom. Det ble opplyst at barnehagen nylig hadde kjøpt inn en støvsuger for å forenkle renhold av disse. Det ble også observert at stellerrommet i tredje etasje var fylt opp av utstyr, esker og annet på gulvet. Personalet opplyste at dette var unntaksvis og kortvarig ifm. omorganisering på avdelingen.

Vurdering

Vi vurderer at standarden/utformingen på gulvet gjør det utfordrende å drive tilfredsstillende renhold. Det bør derfor gjøres tiltak som forenkler renholdet av gulvflater.

Tepper og andre tekstiler fungerer som støvfangere og vil bidra til forverring av inneklimate. Til tross for gode rutiner med støvsuging er det bedre for inneklimate å begrense bruken av gulvtepper. Barnehagen bør derfor vurdere å redusere bruken av gulvtepper og andre tekstiler. Vi forutsetter at rotet på stellerrommet kun var en kortvarig løsning ifm. oppgitt omorganisering. Rot og overfylte rom vanskeliggjør renhold, og av hygieniske årsaker er det spesielt viktig at stellerrom er lett å rengjøre.

3.5 Internkontrollsystem

Merknad 3: Barnehagen bør revidere og supplere sin skriftlige dokumentasjon av systematisk kartlegging av barnas arbeidsmiljø.

Observasjon

Barnehagen har etablert et internkontrollsystem, som også omfatter rutiner for å ivareta inneklimate og renhold. En del av barnehagens rutiner, handlingsplaner, sjekklister m.m. ble fremlagt i forbindelse med tilsynet. Samtidig omhandler sjekklister i hovedsak kontroll av sikkerhetsmessige forhold, mens sjekklister som skal dokumentere kontroll av resterende faktorer som påvirker arbeidsmiljøet (f.eks inneklimate) er svært overordnet og på temanivå. Sistnevnte sjekklister ble opplyst å være felles for personalets arbeidsmiljø.

Vurdering

Inntrykket fra tilsynet er at barnehagen kjenner forskriften og veilederen "Miljø og helse i barnehagen". Når det gjelder rutiner og dokumentasjon av arbeid hvor inneklimate kartlegges er dette litt tynt. Barnehagen skal ha et system for jevnlig kartlegging av barnas fysiske miljø utover sikkerhetsmessige forhold, som inneklimate (luftkvalitet, temperaturforhold osv), belysning og støy. Barnehagen bør i større grad skriftliggjøre hvordan dette arbeidet gjennomføres, samt revidere sjekklister som skal benyttes til dette. Hensikten med en sjekklister er at den både skal fungere som en god huskeliste for hva som skal kontrolleres, samt i ettertid kan dokumentere hva som faktisk er kontrollert (og evt. avdekke hva som ikke er sjekket).

4. Regelverk

- Lov av 2011-06-24 nr.29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift av 1. desember 1995 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. med veileder, "Miljø og helse i barnehagen", Helsedirektoratet april 2014.

Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift.

Merknad er forhold som ikke nødvendigvis er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten mener det er mulighet for forbedringspotensial.

Rapporten omhandler eventuelle avvik og merknader som er avdekket under tilsynet. Det er ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Forchåndsvarsel om pålegg

Dersom vi ikke har mottatt bekreftelsen innen fristen, kan miljøsjefen gi barnehagen pålegg om retting for å sikre at avvikene rettes. Denne tilsynsrapporten er et varsel om at pålegg kan bli gitt. (jf Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 16 om forhåndsvarsling og Lov om

TRONDHEIM KOMMUNE
Miljøenheten

Vår referanse
17/23448

Vår dato
02.11.2017

folkehelsearbeid § 14 om retting). Dersom dere har kommentarer til innholdet i rapporten ber vi om melding om dette innen tre uker.

Med hilsen
TRONDHEIM KOMMUNE

Marianne Langedal
miljøsjef

Thea Berg Lauvsnes
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopi:

Postmottak Fagenhet for oppvekst og utdanning
Kommunaldirektør oppvekst og utdanning